

Ontstaan

Het dorp Dirksland heeft oude papieren. Reeds in 1229 werd gesproken over 'Dircslandt'; een naam die waarschijnlijk verwijst naar Diederik van Zierikzee. Van bewoning was in de 13e eeuw echter nog geen sprake. Toen Wouter van Heemskerk in 1363 tot 'lijftogt' van Dirksland werd benoemd, hadden slechts enkele vissers en schaapherders zich op het gors gevestigd.

Pas in de 15e eeuw kwam hierin verandering. In 1415 werd het land ter bedijking uitgegeven door hertog Jan van Beieren, op voorwaarde dat er 'ter eeren Godts' een kerk gebouwd werd. In 1416 werd aan deze voorwaarde voldaan. Uit de toenmalige rekeningen blijkt dat dit een stenen gebouw met een rieten dak betrof. Deze folio's geven overigens een aardig beeld van de roomse eredienst in de 15e eeuw. Zo werd er geld uitgegeven voor een misboek, een deksel voor de doopvont, brood en wijn voor de mis, kaarsen, altaarstenen en een 'laken over dat altaer.'

Het kerkgebouw had in 1416 nog niet de huidige afmetingen. Mogelijk is het huidige koor het oudste gedeelte. Later werden dan het schip en de toren gebouwd. Op een steen die thans boven de toreningang zichtbaar is, staat de datum 24 juni 1488 vermeld. Het is helaas onbekend wat er toen gebeurde. De steen heeft in ieder geval geen betrekking op de vroegste bouw van de kerk, zoals in het verleden wel werd aangenomen.

Zoals gebruikelijk in de roomse traditie werd het kerkgebouw gewijd aan een bijbelse persoon of aan een heilige uit de kerkgeschiedenis. In het geval van Dirksland spreken sommigen over Johannes de Doper, omdat 24 juni de gedenkdag van Johannes is. Anderen noemen Catharina, omdat de kerk van Den Briel, waaronder Dirksland ressorteerde, naar haar genoemd was.

Eén van de altaren in de kerk was genoemd naar Johannes of Catharina. De andere drie waren gewijd aan Barbara, Maria en het kruis van Jezus Christus. De twee nissen in het koor herinneren nog aan deze tijd.

Bord

Onder het fresco van Christoforus is een bord bevestigd met aan de voorzijde 'DE X GHEBODEN DES HEEREN' uit Exodus 20 of Deuteronomium 5. De plaats van het bord is duidelijk symbolisch: wie het kerkgebouw wil betreden, moet onder de wet door. Niemand kan zich aan de wet onttrekken. Het geheel is bekroond met een kleurrijk beschilderde fronton (driehoek) en een drietal vazen. Aan de achterzijde zijn bovendien enkele verzen uit Psalm 2 zichtbaar.

Dit citaat luidt als volgt:

SOO LAETET V NV ONDER =
WYSEN GHY CONINGEN ENDE
LAETET V TVCHTIGEN GHY RICH =
TERS OP AERD DIENET DEN HEERE
MET VREESEN EN VERBLYT V MET
BEVEN : KVST DEN SONE DAT HY
NIET EN TOORNE ENDE GHY OM =
COMET OP DEN WEGE WANT SY =
NEN TOORNE SAL HÆST AENBRAN =
DEN DOCH WEL ALLE DIE OP
HEM BETROVWE :

ANNO 1611.

Repos Aillieurs

'Repos aillieurs' betekent: de rust is elders, dat wil zeggen: niet op aarde. Het bord dateert uit 1611 en het citaat uit de Bijbel is daarom niet uit de thans gebruikte Statenvertaling afkomstig, aangezien pas in 1618 de opdracht tot deze vertaling verstrekt werd. Uit welke editie dit citaat dan wèl afkomstig is, is nog niet duidelijk.

Reformatie

Omstreeks 1572 ging de kerk over in handen van de gereformeerden (pas in de 19e eeuw kwam de naam 'hervormd' in zwang). Het bleef echter lange tijd de vraag van wie het kerkgebouw eigenlijk was: van de rooms-katholieken die uit hun kerk 'verjaagd' waren, of van de gereformeerden? Pas in 1798 werd de kerk officieel overgedragen aan de gereformeerden; de roomsen ter plaatse kregen daarvoor een schadevergoeding van 350 gulden.

De inrichting van de kerk was tot 1970 anders dan thans het geval is: het koor was door middel van een wand met brede deuren afgescheiden van het schip. Bovendien stond de kansel tegen deze wand, zodat het gehele interieur naar het oosten gericht was. Het koor bestond als zelfstandige ruimte en werd vanaf circa 1872 als vergaderzaal gebruikt. Op zondagavond werden er diensten belegd door de Vrienden der Waarheid, terwijl ook catechisaties en kerkelijke vergaderingen in het koor een onderkomen vonden.

Rond die tijd werden overigens enkele opmerkelijke voorstellen gedaan. In 1872 wilde men de buitenmuur van de kerk met een cementlaag bepleisteren; dit werd echter afgeraden door een architect. En een jaar eerder was er een kerkenraadslid wiens zicht op de predikant 's zondags ontnomen werd door een van de pilaren. Hij stelde daarom voor de betreffende pilaar te verwijderen. Gelukkig is dit niet gebeurd. Afgezien van de schade die hiermee aan het kerkgebouw aangebracht zou zijn, was daarmee ook de symboliek van de pilaren verstoord. De twaalf pilaren verwijzen immers naar de twaalf discipelen of apostelen uit het Nieuwe Testament.

Vermeldenswaardig is verder, dat de burgerlijke gemeente Dirksland in 1776 een drietal kroonluchters schonk. Deze kronen hangen tot op vandaag in de kerk. Ze zijn voorzien van het wapen van Dirksland. Een ander geschenk is de plaat in de kerkvoogdijkamer. Dit was een 'PRESENT VAN DE KERKMEESTEREN, TER GEDACHTENIS VAN HET IIIde EEUWFEEST DER HERVORMING 1817.' Deze plaat kon voor de haard gezet worden, zodat het vuur daarin op een veilige manier kon doven.

In de jaren 1966-1970 onderging het kerkgebouw een grondige restauratie. Alle niet-originele toevoegingen en verbouwingen werden bij deze gelegenheid verwijderd. Zoals gezegd werd het interieur naar het westen gericht. Daarnaast kwam bij deze restauratie een prachtig fresco aan het licht.

Orgel

In 1803 besloten de kerkmeesters van Dirksland ter ondersteuning van de gemeentezang een orgel aan te schaffen. Hiertoe namen zij contact op met de Brusselse orgelmaker J. Smets, die bemiddelde in de aanschaf van een tweedehands instrument. De herkomst hiervan is tot op heden onduidelijk, maar waarschijnlijk was het orgel rond 1700 voor een kerk of klooster in Frans-Vlaanderen gebouwd. Bij plaatsing in Dirksland bleek het binnenwerk echter in dusdanig slechte staat te verkeren, dat vervanging noodzakelijk was. Orgelbouwer Johannes Pieter Künckel uit Rotterdam kreeg daarom de opdracht in de bestaande kassen een nieuw orgel te bouwen. Het werk kwam klaar in 1807 en bezat toen twintig sprekende stemmen:

Hoofdwerk (II) C-f''	Rugwerk (I) C-f''
Bourdon 16 vt	Holpijp 8 vt
Prestant 8 vt	Fluittravers 8 vt
Roerfluit 8 vt	Prestant 4 vt
Quintadena 8 vt	Fluit 4 vt
Octaaf 4 vt	Quintfluit 3 vt
Salicionaal 4 vt	Octaaf 2 vt
Quint prestant 3 vt	Nachthoorn 2 vt
Cornet 6 st D	Carillon 3 st D
Sexquialter 2 st	Dulciaan 8 vt B/D
Mixtuur 3-4-5 st	B/D Tremulant
Trompet 8 vt	B/D Afsluiting
Afsluiting aangehangen pedaal C-f', ventiel	

Het snij- en beeldhouwwerk aan de orgelkas dateert uit 1806. Karakteristiek zijn de twee grote engelen (famen) op de hoofdwerkkas, bekroond door het 'alziend oog', een symbool voor de alwetendheid van God. In de loop der tijd waren vele orgelmakers bij het instrument betrokken. Belangrijke wijzigingen werden uitgevoerd door de firma's Maarschalkerweerd en De Koff in respectievelijk 1902 en 1921. In 1969 herstelde De Koff de dispositie naar de situatie van 1807 (afgezien van de Salicionaal, waarvoor een Octaaf 2 vt werd geplaatst). Sinds deze restauratie mag het orgel zich in een toenemende belangstelling verheugen. Thans zijn besprekingen gaande voor een revisie van het instrument. Omdat uit het oeuvre van Künckel nog slechts een drietal kerkorgels overgebleven is, heeft het Dirkslandse instrument niet alleen een muzikale, maar ook een historische waarde.

In 2003 heeft er een zeven maanden durende deelrestauratie plaats gevonden, uitgevoerd door de firma Flentrop uit Zaandam. De windvoorziening is geheel hersteld door afdichting van de sleeplades. Wat het pijpwerk betreft: alle orgelpijpen zijn schoongemaakt en ontdaan van een dikke laag stof. Sommige houten pijpen die gescheurd waren, zijn opnieuw gelijmd. Metalen pijpen zijn vervangen door zo goed mogelijk gereconstrueerde exemplaren. Ook zijn de tongwerken flink aangepakt: de koppen zijn vernieuwd en de schalbekers zijn verlengd. Van de Dulciaan 8 zijn de tongen deels verdikt en van de andere tongwerken zijn de pijpen verlengd (o.a. van de trompetten). Hierdoor blijft de klank veel stabiel. Op sommige punten is ook de speelmechaniek van het instrument onderhanden genomen waardoor de speelaard van het orgel enigszins is verbeterd. De klank van het orgel is stabiel en evenwichtiger geworden en jubelt in zijn volle werk!

Toren

'De thans nog aanwezige kerktoren is van onder zeer zwaar, en gaat vierkant op, verheft zich tot eene matige hoogte boven het dak der kerk, en wordt gedekt door eene vierkante stompe spits, op welke een appel en hoger een kruis zich verheffen,' aldus ds. B. Boers in zijn Beschrijving van het eiland Goedereede en Overflakkee (1843). Op een van de oudste kaarten van Goeree-Overflakkee (circa 1500?) is de kerk zichtbaar, mét een toren. De oudste delen hiervan dateren vermoedelijk dus uit de 15e eeuw. Via een Acte van Scheiding werd de toren in 1800, tijdens de Bataafse Republiek, eigendom van de burgerlijke gemeente. Het schip en het koor van de kerk, alsmede het omliggende terrein en de kerkgracht bleven in handen van de hervormde gemeente. Curieus zijn overigens de houten cellen, die door de burgerlijke overheid werden gebruikt om arrestanten op te sluiten. In 1969 is de toren verrijkt met een klein carillon. Overdag laat dit instrument ieder kwartier van zich horen.

Hieronder het klokkenspel, met dank aan Niels van der Giessen voor de opname:

Klavecimbel

In 1996 kreeg de kerk een tweede instrument binnen haar muren. Het was een klavecimbel van Matthijs Mijnders uit Goedereede. De bouwer heeft in zowel de vorm als de beschildering aansluiting gezocht bij de orgelgalerij. Het instrument doet thans voornamelijk tijdens concerten dienst.

Ramen

Reeds in 1416 werd geld uitgetrokken voor 'glas metten ijseren', wat wijst op glas-in-loodramen. Het is onbekend hoe deze ramen de tijd trotseerden, maar na een viertal eeuwen besloot men ze te vergroten. 'In 1836 werd een begin gemaakt met het verbeteren van de ramen in de kerk. Ze bestonden tot die tijd uit kleine in lood gevatte glasruitjes, en hadden ook op verre na niet de afmetingen van de tegenwoordige. Daardoor was het des namiddags, vooral bij donkere winterdagen, vroeg donker. In genoemd jaar werden de twee eerste ijzeren ramen op het Oosteind der kerk of bij den preekstoel geplaatst; deze verandering past men op alle ramen toe, zoodat ze nu alle van gelijke afmeting en constructie zijn.' Dit citaat komt uit de Beschrijving van het eiland Goedereede en Overflakkee, zijne wording en zijn voortbestaan tot op heden (1895-1897) van J. van der Waal en F.O. Vervoorn. Deze laatste was overigens organist in Dirksland van 1840 tot 1889. Op een foto uit 1898, gemaakt bij het feest ter gelegenheid van Wilhelmina's troonsbestijging, zijn de brede ramen duidelijk zichtbaar. Bij de restauratie van 1966-1970 werden de ramen echter weer teruggebracht tot de originele maten.

Grafstenen

In de kerk bevinden zich 31 grafstenen, gedateerd tussen 1526 en 1721. Vooral onder de toren en onder de kansel liggen enkele prachtige exemplaren die voorzien zijn van familiewapens. Vermoedelijk waren deze stenen tijdens de Franse overheersing (1795-1813) aan het oog onttrokken, aangezien de wapenschilden anders zeker verwijderd zouden zijn. In de achterwand van het koor bevindt zich thans de grafsteen van J. van der Kemp, die van 1691 tot 1718 predikant te Dirksland was.

HIER RUST HET LICHAAM VAN
YOHANNIS VAN DER KEMP IN
SYN LEVEN ERNSTIG EN GETROU [W]
DIENAAR YESUS CHRISTUS IN
DESE GEMYNTE TE DIRCKSLAN [D]
GESTORVEN DEN 17 NOVEMB r
AO 1718 OUT SYNDE 54 YAREN

Van der Kemp werd bekend door zijn te Dirksland geschreven catechismusverklaring. 'De christen geheel en al het eigendom van Christus in leven en sterven' luidt de verkorte titel van dit werk, waarvan tussen 1716 en 1742 niet minder dan 11 drukken verschenen. In sommige kringen wordt deze verklaring tot op de dag van vandaag gebruikt.

Kansel en tuin

Met de 'tuin' van de kerk wordt de ruimte rond de kansel bedoeld. Zij wordt begrensd door een fraai hekwerk. Tot 1822 werden de avondmaalsvieringen in de tuin gehouden. Aangezien het aantal avondmaalsgangers in die tijd fors toenam (tot ruim 350 rond 1850), week men uit naar het koor. De bekers en schalen zijn voor een deel thans nog dezelfde als toen. In 1996 werd een nieuw doopvont vervaardigd. In het vrijstaande blok heeft een reeds oudere schaal een plaats gekregen. Deze schaal deed oorspronkelijk dienst in een houder met deksel aan de preekstoel. Om praktische redenen wordt deze constructie thans niet meer gebruikt. De kanselbijbel is een uitgave van de bekende Jacob en Pieter Keur en dateert uit 1756. De bijbels van de kerkenraadsleden zijn ongeveer 100 jaar jonger. Ze zijn alle in 1880 opnieuw ingebonden en voorzien van het opschrift 'Kerk van Dirksland 1880.' De gekalligrafeerde psalmborden ter weerszijden van de tuin (en één in het koor) dateren uit 1892. Oorspronkelijk hingen deze drie borden tegen de zijden van de kansel, zo blijkt uit oude foto's.

Predikanten

Predikanten horen in strikte zin niet bij de geschiedenis van het kerkgebouw, maar toch worden hier volledigheidshalve hun namen vermeld. Naast de onder het kopje grafstenen genoemde Van der Kemp is vooral diens voorganger Fruytier bekend geworden, onder andere door zijn boeken Sions worstelingen (1713) en Groot voorrecht der christenkinderen (1724).

1574 M. Andriesz	1871-1875 D.P.M. Huet
1577 J. Dorp	1879-1881 E.J. Homoet
1581-1586 S.J. Groninganus	1885-1888 J.F. de Klerk
1586 J. de Vroet	1889-1892 C. Bouthoorn
1594 J. Steengraff	1892-1897 C.H. Callenbach
1595-1598 C. Arnoldi	1899-1901 H. Snel
1598-1615 J. Dammannus	1902-1910 J.M. Lammers
1616-1619 G. Buitendijk	1911-1915 B.G.C. Steenbeek
1619-1630 J.S. van den Berg	1917-1926 K. van As
1630-1641 J. van Pantegem	1928-1946 C. van der Wal
1641-1662 J. van Schapenberg	1947-1951 J. Vermaas
1662-1678 C. Doelman	1947-1952 J. Koele
1678-1687 W. van Schaerdenborch	1949-1950 K. Ooms
1688-1698 J. Fruytier	1954-1961 J. den Besten
1691-1718 J. van der Kemp	1961-1977 H.N. van Hensbergen
1719-1723 A. Ham	1967-1972 L.J. Geluk
1724-1731 J.H. Janssonius	1972-1986 M. van der Linden
1733-1748 G. Roëls	1979-1984 D. Dekker
1748-1760 J. Luining	1984-1989 I. Hoornaar
1761-1773 R.G. Bartz	1987-1993 A. Kastelein
1774-1790 C. Brinkman	1989-1998 J. het Lam
1790-1795 L. van Maas	1994-2001 M.J. Paul
1795-1797 D. Bredero	1999-2002 M. Verduin
1797-1809 L. Grendel	2003-2010: G. van Meijeren
1809-1839 H.L. Munnekebult	2012-2015: T. T. J. Pleizier
1839-1849 J.P. Burgerhout	
1850-1854 H. Steenberg	
1854-1858 G.A. Hoog	
1858-1869 W.F.A. Koelensmidt	

Tenslotte moet een drietal hulppredikers genoemd worden:

1931-1947 J. Baart

1948-1949 F. van Dieren

1953-1970 C.J. Kesting

Schilderingen

Boven het hoofdaltaar van de kerk, in het koor, werd reeds vóór de Reformatie een wandschildering aangebracht. Het betrof een voorstelling van Christus met diens twaalf discipelen, vergezeld van een Latijns citaat uit Johannes 14: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij.' Deze afbeelding ging bij een reparatie aan het kerkdak in 1840 helaas verloren. Tegen de westwand van het kerkgebouw, boven de hoofduitgang, was een ander fresco (een schildering in natte kalk) zichtbaar. Deze werd in 1969 ontdekt en vervolgens zo goed mogelijk gerestaureerd. Op deze schildering staat Christoforus centraal, met het kind Jezus op zijn schouders. Volgens de legende was de heidense reus Christoforus op zoek naar de machtigste heer op aarde. Op advies van een kluizenaar moest hij daarvoor echter niet naar het koninklijke hof, maar naar de eenzaamheid van een woeste rivier. Daar hielp Christoforus reizigers en pelgrims naar de overzijde van het water. Op een nacht kwam er een kind dat naar de andere oever gedragen wilde worden. Hoe verder Christoforus echter het water inliep, des te zwaarder drukte de last van het kind op zijn schouders. 'Het lijkt wel alsof de hele wereld op mijn schouders rust,' steunde hij. Daarop openbaarde het kind zich als de Schepper van die hele wereld, Jezus Christus. Het Dirkslandse fresco is een prachtige uitbeelding van dit verhaal. Niet voor niets was het boven de uitgang van het kerkgebouw aangebracht. Men geloofde namelijk dat degene die het beeld van Christoforus bekeek, die dag niet plotseling zou sterven.

Gelet op details in de schildering van Christoforus, wordt het fresco door kunstkenner toegeschreven aan de bekende Utrechtse schilder Jan van Scorel (1495-1562).

Hieronder volgt een volledige versie van de legende van Christoffel.

In het land Kanaän leefde eens een man, Reprobus genaamd. Van bij zijn geboorte was hij erg groot en heel lelijk. Omdat zijn ouders vonden dat hij niet om aan te zien was kreeg hij van hen de naam Reprobus wat uitgestotene, verworpene betekent, hij die niet mag meedoen.

Groot geworden kreeg hij de gestalte van een reus en was geweldig sterk. Maar hij werd door iedereen uitgelachen en beschimpt. Vaak zei hij bij zichzelf dat hij niet langer Reprobus wilde heten, hij wilde dat hij vrienden had. En hij besloot om dienaar te worden van de machtigste koning. Zo hoopte hij dat hij niet langer uitgestoten werd.

De koning van zijn land wilde hem graag als dienaar hebben, want hij verzette het werk van vele arbeiders en in de oorlog was hij een machtig strijder. Reprobus had echter besloten alleen de grootste onder de koningen te dienen. Hij trok door vele rijken tot hij de koning gevonden had van wie de mensen zeiden dat hij de machtigste was. Deze koning zag de reusachtige man voor zijn troon verschijnen en nam hem met vreugde in dienst, want koningen kunnen sterke dienaren altijd goed gebruiken.

Zo werkte Reprobus daar tot op een dag dat er 's avonds een feest gehouden werd in het paleis. Ook hij mocht er bij zijn. Nadat er veel gegeten en gedronken was, trad er een zanger op, die bij het spel van zijn luit een verhaal vertelde. Het was een spannende geschiedenis, waar iedereen stil naar zat te luisteren. Reprobus echter zag, dat de koning onder het verhaal soms een kruis sloeg en ook merkte hij dat de koning dat deed, elke keer als de verteller het over de duivel had. Was hij soms ergens bang voor?

Toen het feest afgelopen was, ging hij naar de koning toe en vroeg hem waarom hij dit had gedaan. De koning wilde hierop geen antwoord geven. Reprobus echter zei, dat hij het wilde weten en dat hij de koning niet kon blijven dienen, wanneer hij hem dit niet vertellen wilde. Zo moest de koning wel bekennen, dat hij angst had voor de duivel en zich tegen hem wilde beschermen met het teken van het kruis. 'Dus de duivel is machtiger dan jij?' vroeg Reprobus. Ja, dat moest de koning wel toegeven. 'Dan kan ik je niet verder dienen', zei Reprobus, 'want ik wil aan de machtigste heerser mijn diensten aanbieden.'

Zo zei hij de koning vaarwel en ging op zoek naar de duivel. Het duurde niet lang tot hij in een kaal verlaten gebied kwam. Er liep een bochtige weg tussen zandheuvels door en opeens stond een groep ridders voor hem, waarvan er één erg woest en afschrikwekkend uitzag. Deze kwam op hem toe en vroeg hem wat hij wilde. 'Ik zoek de heer Duivel', antwoordde Reprobus. 'Dan ben je aan het goede adres', antwoordde de ridder, 'want dat ben ik zelf. Wat wil je van me?' 'Ik wil de sterkste heer dienen', zei Reprobus, 'en ik begrijp dat jij de sterkste bent.' 'Zeker, zeker', grijnsde de ridder, 'kom maar met me mee.'

Zo volgde Reprobus de duivel, maar kort daarop liepen zij beiden over een brede rechte weg toen de duivel aan de zijkant een kruis zag staan. Hij kromp ineen, boog van de weg af en klauterde met Reprobus over rotsen en kronkelpaden tot hij een stuk verderop de hoofdweg weer bereikte. 'Zeg eens', zei Reprobus, 'waarom maakte je die omweg? Had je ergens last van?' 'Ik, ergens last van, hoe kom je erbij', riep de duivel, maar terwijl ze doorliepen oogde hij wel naar links en naar rechts van de weg of er niet misschien weer zo'n kruis stond. 'Je was bang voor dat kruis', zei Reprobus, 'hoe komt dat?' Nu kon de duivel er niet meer omheen en moest toegeven dat het kruis het teken is van Christus en dat hij dat teken niet verdragen kon. 'Dan is Christus sterker dan jij', stelde Reprobus vast, 'en omdat ik de sterkste heer wil dienen, zeg ik je mijn dienst op. Ik ga Christus zoeken.' Bij het woord Christus trok de duivel een zuur gezicht, keek schichtig om zich heen en maakte dat hij wegwam.

Reprobus vervolgde zijn pad en moest nu lang zoeken tot hij bij een eenzame kluizenaar kwam. 'Die moet je kunnen helpen', hadden de mensen gezegd. De kluizenaar zag de machtige Reprobus aankomen. Hij opende de deur van zijn huisje en liet hem binnen. Diep bukkend ging hij door de deuropening en zette zich op wat stro dat er lag, met zijn rug tegen de wand van de hut. 'Wanneer je Christus wilt vinden, moet je wel veel vasten', zei de kluizenaar. 'Vasten?' antwoordde Reprobus verontrust, en hij ging rechtop zitten tegen de wand, dat het hutje kraakte, 'dat kan ik niet.' 'Ook moet je veel bidden', voegde de kluizenaar eraan toe. 'Van bidden heb ik nooit gehoord', zuchtte Reprobus, 'ik wil Christus dienen, ik wil wat doen!' Daarover moest de kluizenaar nadenken, maar na enige tijd beduidde hij hem, dat hij mee naar buiten moest komen.

Daar wees hij met de hand op het dal, waar je in de verte de rivier kon horen bruisen. 'Daar beneden', zei hij, 'daar bevindt zich de rivier, waar vaak reizigers naar de overkant willen. Er is echter geen brug en het water stroomt zo wild, dat er al velen in zijn omgekomen. Je bent zo groot en sterk, dat je de mensen over zou kunnen dragen. Wanneer je dat lang genoeg doet, dan zal eens ook Christus onder de reizigers zijn. Zo zul je hem kunnen ontmoeten.'

Dat leek Reprobus een goede raad te zijn. Hij liep de heuvel af naar de rivier. Die bruiste erg wild, maar hij was niet bang. Hij bouwde aan de oever een hut om in te wonen. Ook nam hij een sterke rechte staf als steun bij de overtocht en begon zo aan zijn taak. Vele jaren bracht hij reizigers over de

rivier en ze kwamen altijd veilig aan de overzijde. Niets was hem te veel en hij nam dankbaar aan wat de mensen hem voor zijn diensten wilden geven. Als hij ongeduldig of teleurgesteld was, dat het zo lang duurde tot hij Christus ontmoeten mocht, troostte hem de kluizenaar en zei hem er mee door te gaan en vol te houden.

En zo gebeurde het ten slotte na vele jaren, toen Reprobus uitrustte in zijn hut, dat hij buiten een kinderstem hoorde roepen: 'Kom naar buiten en zet me over!' Hij ging zijn hut uit, keek naar links en naar rechts maar zag niemand. Toen ging hij weer naar binnen. Weer echter klonk dezelfde stem die hem riep; maar weer vond hij niemand. Toen hij de stem voor de derde keer hoorde en weer gehoorzaam naar buiten ging om te zien wie het was die hem riep, zag hij een kind staan dat hem vroeg hem over de rivier te dragen.

Reprobus zette het kind op zijn schouders, nam de staf en begon aan de overtocht. Maar toen hij het water inging, zwol de rivier aan, het water steeg hoger en hoger en het kind werd zo zwaar als lood. Hoe verder hij de rivier inliep hoe hoger het water steeg en hoe zwaarder het kind hem op de schouders drukte. Ja hij vreesde te moeten verdrinken toen hij door het midden van de rivier waadde. Toen hij in grote nood en met inspanning van al zijn kracht de andere oever had bereikt, zette hij het kind neer en zei tegen hem: 'Je hebt me in groot gevaar gebracht. Je was zo zwaar dat de hele wereld niet méér had kunnen wegen dan jij.' Het kind antwoordde: 'Daarover hoef je niet verwonderd te zijn, Reprobus; want je hebt niet alleen de wereld op je schouders gedragen, maar ook hem, die de wereld geschapen heeft. Weet nu, dat ik Christus ben, je koning, die je met dit werk dient. En omdat je mij hebt gedragen, zal je een nieuwe naam krijgen. Tot nu toe heette je Reprobus, wat "drager" betekent. Van nu af aan zul je Christophorus zeg maar Christoffel genoemd worden, wat "Christusdrager" betekent. Opdat je kunt zien, dat ik de waarheid spreek, vraag ik je, je staf te nemen en hem aan de overzijde bij je thuiskomst in de grond te zetten. Hij zal de volgende ochtend bladeren en vruchten dragen. Na deze woorden verdween het kind voor zijn ogen. Christoffel echter ging terug door de rivier. Bij zijn hut aangekomen plantte hij zijn staf in de grond en toen hij de volgende ochtend opstond droeg hij bladeren en vruchten. Toen wist hij dat hij een dienaar van de grootste koning was geworden.

Kerkzegel

Het Latijnse 'sigillum eccl. ref. Dirksland', ofwel het zegel van de Hervormde gemeente Dirksland, toont de poot van een arend. Dit is een verwijzing naar het wapen van de burgerlijke gemeente Dirksland, waarin tot 1966 een drietal soortgelijke poten was opgenomen. Maar tevens staat deze arend in relatie tot het randschrift, dat luidt: 'Renovabitur ut aquilae iuventus tua.' Dit is een citaat uit Psalm 103, over God die 'uw jeugd vernieuwt als eens arends.' Slechts deze vernieuwing biedt vertrouwen voor de toekomst.

Randschrift: Renovabitur Ut Aquilae Iuventus Tua ps 103:5b

Ontwerp: P. van Alff te 's-Gravenhage

In gebruik vanaf: 1949

Op initiatief van Ds. J. Koele kwam de Hervormde gemeente te Dirksland in het bezit van een zegel. Het ontwerp kwam tot stand na advies van de Conservator van de Kerkzegels. Intern beraadden de adviseurs van de Conservator zich als volgt: "Het wapen van de burgerlijke Gemeente vertoont als voornaamste figuur de vogelklauwen. Daar dit een wapenfiguur is die vrij zeldzaam voorkomt en die dus voor de onderhavige gemeente karakteristiek is, lijkt het aangewezen in het zegel van Dirksland op te nemen één adelaarsklauw (dan kan deze voldoende groot worden afgebeeld) met een bijpassende tekst". Eén van de andere adviseurs bracht naar voren in het randschrift Psalm 103:5b op te nemen: ... uw jeugd vernieuwt als van een arend.

Dat van een aanwijsbare relatie tussen het kerkzegel van de Hervormde gemeente van Dirksland en het wapen van de burgerlijke gemeente Dirksland sprake is, behoeft geen betoog. De oudste afbeelding van een wapen van Dirksland dateert van 1673. Het vertoont een schild van goud, waarop 3 golvende dwarsbalken, vergezeld van 3 ganzenpoten (geen roofvogelpoten). Dit wapen wordt in de kroniek van Zeeland (1696) vermeldt, zij het dat de poten hier weer op roofvogelpoten lijken ...

Het oude wapen is in 1816 verleend in rijkskleuren omdat de burgemeester geen kleuren had aangegeven in zijn brief.

In het nieuwe wapen zijn de kleuren hersteld maar zijn de ganzenpoten naar de bovenste helft verschoven. De krab in de onderste helft is afkomstig van het wapen van Herkingen en kwam voor in het oude heerlijkheidswapen van Melissant. De verschuiving van de vogelklauw in het burgerlijk wapen van Dirksland naar de ganzenpoot, heeft een historisch achtergrond.

Het kerkzegel, pas in 1949 ontworpen, is naar analogie van het burgerlijk wapen van Dirksland (24 juli 1816) ontworpen. In het wapen van 1816 werd de vogelklauw niet gedefinieerd als adelaarsklauw. Voor de adviseurs van de Conservator was er wel een reden de roofvogelklauw te duiden als adelaarsklauw. Het woord "aquila" duidt op de arend die in het Nederlands genoemd wordt steenarend. De visarend en slangenarend e.a. hebben niet het stamwoord "aquila". De sterke vogelklauw op het kerkzegel van Dirksland zien we als symbool van de jeugd en de kracht van de gemeente van Christus wiens jeugd bij voortduur door de Heere wordt vernieuwd.

Het kerkzegel van de Hervormde Gemeente van Dirksland heeft een merkwaardige achtergrond: het is gebaseerd op het burgerlijke wapen dat anderhalve eeuw ten onrechte roofvogelpoten afbeeldde;

De roofvogelpoten werden uitgelegd als poten van een adelaar;

Psalm 103:5 duidt mogelijk op het verenkleed van de adelaar of arend, of anders op zijn leeftijd, maar niet op zijn poten;

Door dit alles waren maar weinig gemeenteleden op de hoogte met de betekenis en bedoeling van het kerkzegel